

Štěstí se VYSTUDOVAL NEDÁ

Tomáš Kačo je virtuozní klavírista, jehož živelná vystoupení plná improvizací sklízí zasloužené ovace po celém světě. Nedávno zavítal zpět domů, do Čech, kde jedinečným koncertem poděkoval všem, kteří ho v jeho umělecké dráze podpořili. Za pár dní navíc převzal medaili předsedy Senátu.

TEXT: MIRKA SRDÍNKOVÁ

Jako malý klavírista samouk jste dlouho vystačil se třemi prsty a do hudebky jste začal chodit až v 11 letech. To už jste musel pochytat spoustu zlovyků?

Tehdy byl mým jediným učitelem táta. Rtěnkou mi označil klávesu a řekl mi, že to je áčko, bod, podle kterého se budu na klávesách orientovat. A protože uměl zahrát jen tři akordy, naučil mě je a já už si pak vybrnkával melodie sám. Neměl jsem tedy pochopitelně ani zdání o tom, jak má vypadat správná pozice ruky na klavíru. Technika a pověstné „jablíčko“ přišlo až mnohem později.

Takže to byl táta, kdo ve vás objevil hudební vlohy?

Nevím, jestli vysloveně vnímal nějaké vlohy. Ke klavíru se snažil přivést už mého staršího bratra Viktora, ale neuspěl. Mezi Viktorem a mnou byly ještě dvě mé starší sestry, ale dívky se u nás doma vedou spíš ke zpěvu než ke hře na hudební nástroj, tak se jim táta v tomhle směru nevěnoval. Pak jsem tedy přišel na řadu já a tam už mu to vyšlo. Hned na druhý pokus, takže to nebylo až takové čekání.

Na hudebce jste se pak musel prokousat teorií, bylo to vůbec k přežití?

Spoustu začínajících dětí tohle odradí – každý chce hned hrát. Myslím, že bylo mou velkou výhodou, že jsem začal hrát jen podle sluchu, protože v tom byla svoboda a láska k hudbě jako takové. Kdyby na mě tehdy v pěti nebo šesti letech přišli s teorií a pravidly, možná by šla veškerá legrace stranou. Později v hudebce pak samozřejmě nastaly problémy s učením se not a respektováním jejich zápisu. Pořád jsem ho měnil tak, jak jsem to cítil. Už tam byl vliv té mé letité improvizace a hraní podle sluchu.

A nepřišla chvíle, kdy jste si řekl, že to vlastně takhle nechcete? Že si vystačíte s tím, co jste se naučil do té doby sám?

Ne, já vždy udělal to, co mi rodiče řekli. Nikdy jsem moc nerebeloval a nešel proti jejich radám nebo příkazům.

Doma jste prý měli jen klavír, který měl svá nejlepší léta dávno za sebou.

Měli jsme staré pianino, kde dost kláves nefungovalo. Bylo nás ale doma dvanáct sourozenců, byt byl malý, a tak musel klavír z domu. Pak už jsem hrál jen na elektrické pětioktávové klávesy, což bylo úplně špatně. Na takovém nástroji se cvičit nesmí, pokud máte ambice naučit se hrát na klavír.

Takže kdy přišel ten správný cvičební kousek?

Nikdy, domů se prostě nevešel. Chodil jsem cvičit do hudebky. Zašel jsem tam vždycky půl hodiny před tím, než mi začínala hodina, a trénoval jsem to, co jsem měl mít připravené do hodiny, takže maximálně jednou týdně.

Váš otec si moc přál, abyste uměl hrát na klavír. Přitom když jste chtěl jít studovat na ostravskou konzervatoř, rodina nadšená nebyla. Proč?

V romské komunitě to je tak, že rodina musí být stále pohromadě. Rodiče měli také obavy, že když odejdu z domu, chytну se třeba nějaké špatné party a mimo jejich dohled zvlčím. Nechtěli mě spustit z dohledu, ale prosadil jsem si odchod i přes jejich nesouhlas. Časem pak viděli mou snahu a pili a pochopili, že mi můžou věřit. Když jsem se pak ze studii konzervatoře v Ostravě přesouval do Prahy na HAMU, už neprotestovali.

Na pražské konzervatoři studovala spousta talentů. Bylo těžké se mezi nimi prosadit?

Bylo to inspirativní, protože jsem viděl, jak cvičí moji spolužáci a vždy, když jsem slyšel někoho hrát skladbu, která mě oslovila, chtěl jsem se ji také naučit. Pamatuji si na slečnu, která v posledním ročníku hrála Chopinovu Revoluční etudu, kterou jsem tehdy slyšel poprvé v životě. Byla tak heroická a brilantní, že jsem se hned ptal pana profesora, jestli bychom si ji taky mohli zahrát. Odvětil, že je to moc těžké, ať vydržím do šestého ročníku.

To byla výzva, že?

Samozřejmě. Do konce semestru jsem se tu skladbu naučil a vzpomínám na moment, kdy jsem přišel na hodinu a řekl panu profesorovi, že pro něj mám překvapení. Vytáhl jsem noty té etudy a přehrál mu ji. Byl nadšený a řekl: „Ok, tak na tom tedy budeme pracovat.“ Konkurence pro mě byla prostě vždycky motivací a hnacím motorem a mám to tak stále. Pořád mám pocit, že jsem student. Na světě je tolik hudby, že na to jeden život nestačí. Chtěl bych se toho ještě tolik naučit a vstřebat. Teď mě ale hudba daleko víc fascinuje z pohledu komponisty a člověka, který hudbu miluje, než jako interpreta a klavíristu. Snažím se pochopit, jak který skladatel přemýšlel, v jakém emocionálním rozpoložení asi zrovna byl, snažím se skladbu analyzovat a pochopit. A tak vnímám i současný pop nebo jazz.

Přivydělával jste si někdy během studií hrou na piano třeba někde v baru?

Když jsem studoval v Praze, tak jsem jezdil hrát s Iduou Kellarovou vždycky o víkendech

INZERCE

1/3

na pěvecké workshopy, které pořádala v Němecu nebo v Rakousku, doprovázel jsem ji a hodně jsem se toho od ní naučil.

Kdy vůbec poprvé zaznělo, že jste talentovaný a měl byste klavír studovat?

Když jsem poprvé přišel do hudebky, tak mi paní učitelka řekla, ať jí něco zahrāju. Zahrál jsem z hlavy skladbu Pro Elišku. Ale jak jsme neměli ten klasický klavír, neuměl jsem používat pedály. Paní učitelce se tak líbilo, jak hraju, že se sklonila pod klavír a rukou mačkala pedál, aby to bylo dokonalý. Vůbec jsem nechápal, co to dělá. Ona ale už asi tenkrát tušila, že tam nějaké vlohy budou. Nahlas to vyslovil až v mých sedmnácti letech profesor Motloch z Ostravské konzervatoře, kam jsem se napoprvé nedostal. Ujal se mě s tím, že se mi bude rok věnovat, abych příště uspěl.

Co jste dělal ten rok mezi dalšími přijímačkami?

Šel jsem na střední zemědělskou školu. To mě sice moc nezajímalo, ale aspoň jsem si zadarmo udělal řidičák na traktor.

To je prima, to se vám v Los Angeles, kde žijete, asi dost hodí.

To rozhodně! Ale chodil jsem týdně na konzultace k panu profesorovi, který mě připravoval na přijímačky, radil mi jak a co cvičit, jaký repertoár si připravit...

Měl jste podle všeho i štěstí na lidi, kteří vám v určité životní etapě pomohli.

Ano, zase musím jmenovat tátu, který byl tím prvním impulsem a správně mě navedl. Pak zmíněný profesor Motloch, který mě přivedl k lásce k Chopinovi a ke klasické hudbě. Na pražské HAMU to byl profesor Klánský. Nestudoval jsem sice v jeho třídě, ale byl vždy mým fanouškem a občas jsem k němu chodil na konzultace. A pak paní profesorka Noemi Zárubová, která byla u startu mé cesty do Ameriky. Ona mi ji vlastně umožnila tím, že sehnala sponzory.

Tak jak to tedy bylo s tou cestou za studii na největší americké vysoké škole soudobé hudby Berklee College of Music?

Na Berklee jsem se přihlásil, ale nikomu jsem o tom neřekl. Odjel jsem do Paříže na přijímací zkoušky, a pak mi přišla odpověď, že mě přijali. Byl jsem štěstím bez sebe, ale vzápětí jsem se dočetl, že pokud chci v září nastoupit, musím do měsíce zaplatit tisíc dolarů a do třech měsíců prokázat, že mám na účtu víc jak milion korun. V tu chvíli jsem to sám v sobě uzavřel. Byl jsem smutný, ale smířil jsem se s tím. Když jsem pak ve škole potkal profesora Klánského, jen tak mezi řečí jsem se o tom zmínil. Řekl, že tam musím jít, i kdyby mi měl těch tisíc dolarů dát. A že seženeme i další peníze. Pak mi poradil, ať zajdu za paní Zárubovou, že má ty správné kontakty. Když jsem jí vše vylíčil, hned se nadchla, a hlav-

ně našla sílu za mě bojovat. Já si ale ještě dlouho říkal, že je nemožné, aby se stal záruk.

Začátky v Americe asi nebyly snadné, a nejen s ohledem na jazykovou bariéru.

Já v té době uměl anglicky asi jako každý, kdo studuje jazyk jen ve škole a nikdy nebyl studijně v zahraničí. Rozuměl jsem tak dvacet procent toho, co bylo řečeno. Navíc studium tam fakt frčí a k nějakému opakování učiva, které vám úplně nejde, se nevrátíte. Musel jsem tedy sám. První semestr jsem o sobě moc pochyboval, chtěl jsem to vzdát a vrátit se domů. Pak se to ale zlomilo.

Otevírají se po vystudování tak prestižní školy absolventům dveře samy, anebo ani pak jste ještě neměl vyhráno?

Na škole nás studovalo asi šest tisíc a není nic, co by garantovalo, že po studiu už máte vystaráno a uspějete. Na spoustu věcí se nepřipravíte, štěstí zkrátka potřebujete, vystudovat se nedá. V určitých bodu už talent ani nehraje žádnou roli. Musí přijít disciplína, průbojnost a životní drav.

S múzami je to těžké. Jsou nevyzpytatelné a neptají se, kdy na ně budete mít čas.

To všechno už pak převažuje nad tím, jak skvělý jste klavírista. Já si vždycky myslel, že nejdůležitější je talent a když budu poctivě hrát, tak se vše nějak samo vyvrbí a dostane mě to do „vyšších pater“. Ale kdepak. Je velmi důležité věnovat se i dalším věcem. Na Berklee nám také stále vštěpovali, že nejdůležitější ze všeho je networking. Bez něj se nikam nedostanete. Pokud neznáte ty správné lidi a ti lidé si vás neoblíbí, nefunguje mezi vámi chemie, tak se nikam nedostanete. A to jsou věci, které vás žádná škola nenaučí.

Vystudoval jste skladbu, aranžování a hudební produkci a jako komponista pracujete s emocemi. Skládá se vám lépe, když jste šťastný, nebo nešťastný?

To je zajímavá otázka, protože když jsem žil v Česku, miloval jsem molové tóniny. Ty se obecně přiřazují k smutným, dramatickým náladám, durové zase k pozitivním. Jenže ty já tenkrát necítil, neměl jsem je rád, nešly mi ze srdce. Ale když jsem se oženil a narodily se mi děti, všechno se změnilo, a naopak se víc přikláním k durovým tóninám. Asi tedy záleží na tom, v jakém životním stadiu jste. Mé skladby jsou odrazem života, jaký žiju.

Kdy jste nejvíc tvůrčí?

To záleží. Někdy mě něco napadne v autě během řízení, tak si zapnu mobil a nazpívám si to, jindy u piana. S múzami je to těžké. Jsou nevyzpytatelná a neptají se, kdy na ně budete mít čas.

Během svých koncertů z velké části improvizujete. Nestresuje vás to? Přece jen hrát z listu je větší jistota.

Na každý koncert mám připravenou jen „kosturu“, melodie, které musí zaznít. A improvizování mě rozhodně nestresuje, naopak by mi vadilo, kdybych pokaždé musel hrát stejně. Je to i velká výhoda, když mi třeba nesedí klavír, nefunguje energie mezi mnou a publikem nebo se zrovna necítím dobře, bolí mě třeba ruka, tak si aranžmá změním na místě.

Jak vypadají vaše běžné pracovní dny?

Vstávám každý den v půl páté ráno. Je to součást mentální hygieny. Od pěti jdu na hodinu do posilovny, abych se udržel v kondici a zdraví, protože jak pořád sedím u klavíru nebo počítače, když skládám, tělo dostává zabrat. Pak se vrátím domů, čtvrt hodiny si čtu v bibli a teprve pak zapnu počítač a vyřídím e-maily. Než se vzbudí žena a děti, tak mám připravenou snídani včetně oběda pro děti do školy. Moc mě na tom baví, že zatímco oni se probouzejí, já jsem už plný energie a mám kus dne za sebou. Odvezu děti do školy a školky a pak záleží, jestli mám před sebou koncert nebo nějaký termín v komponování nebo aranžování, podle toho se pak věnuju konkrétní činnosti. I den končím brzy, v posteli jsem nejpozději v deset.

Žijete s rodinou v Kalifornii. Nikdy jste neuvažoval, že byste se vrátil zpět domů nebo aspoň do Evropy?

Do budoucna je to v plánu. Chci, aby moje děti měly něco jak z české, tak romské kultury, a to nepůjde bez toho, aniž bychom byli nějaký čas v Česku. Proto plánujeme pořídit byt v Praze, abychom měli možnost kdykoli přijet, třeba na prázdniny, klidně i na delší dobu. Asi budeme mít těch domovů víc, moje žena je totiž Američanka korejského původu, takže Korea je další zemí, kde bychom chtěli mít zázemí.

Když se vrátíte do Česka, na co se nejvíc těšíte?

Vždycky se těším na Prahu a její historickou stránku. Když tady člověk žije, tak mu to zevšední, ale když odejdete na delší čas, a pak se vrátíte, tak na vás dýchne, jak je tu všechno krásné. Těším se hodně i na jídlo, nejvíc asi na guláš a na větrník. Ten jsem si tu teď ještě nedal, protože jsem na dietě. Ale když jsem šel po Malostranském náměstí, nakoukl jsem do cukrárny, že si ho přece jen koupím – a on stál sto padesát korun. Za mých mladých časů stával dvacko...

Vítejte v České republice. Mimochodem už jste tu byl i s rodinou, co u nás nejvíc zaujalo děti?

Tomáš Kačo

Profesionální skladatel a klavírista (36)

Narodil se v Novém Jičíně, vystudoval Janáčkovu konzervatoř v Ostravě, Hudební akademii múzických umění v Praze a prestižní univerzitu Berklee College of Music v Bostonu, kterou absolvoval už za dva roky.

Je ženatý, s manželkou, skladatelkou Grace a dvěma dětmi Tomášem (4) a Islou Grace (2) žijí v Los Angeles.

Odehrál řadu recitálů po celém světě, vyprodal slavnou newyorskou Carnegie Hall, v roce 2018 vydal debutové album My Home, v plánu je další sólové album tentokrát s variacemi písní ze zpěvníku Já písnička a také orchestrální album.

28. září 2023 převzal Stříbrnou medaili předsedy Senátu.

Ony jsou ještě malé, ale když jsme tady byli koncem roku, tak napadl sněh. A ony sněh ještě nikdy neviděly. Šli jsme hned sáňkovat, a to se jim líbilo moc. Česko tedy mají spojené se sněhem, sáňkováním a s cestou letadlem.

V jednom rozhovoru jste zmínil, že syn Tomášek má absolutní sluch. Jak podporujete jeho přirozený talent? Bude z něj hudebník?

Rozhodně ho nebudeme do ničeho tlačit, ale on se sám velmi silně projevuje. Pořád zpívá, čím dál lépe a jeho genialita je víc a víc patrná. Je schopný zaintonovat jakoukoli skladbu na první poslech. Když mu pustíte písničku v češtině, korejštině, japonštině nebo jiném jazyce, on si na první poslech zapamatuje i slova, což je až strašidelné. My jako rodiče musíme být hodně zodpovědní, abychom s jeho talentem správně naložili. Dcerce je dva a půl, bratra ve všem kopíruje, takže také pořád zpívá. Je u nás veselo.

Prsty jsou váš pracovní nástroj, jak o ně pečujete. Máte je pojištěné?

Ruce mám velmi citlivé, třeba v posilovně nemůžu vůbec nic zvedat, hned by mi ztvrdlo zápěstí, což pak s klavírem moc nefunguje. Jsou daleko senzitivnější než ruce jiného člověka, který prsty tolik nepoužívá. Snažím se tedy nezvedat těžké

věci, ale baví mě pracovat v garáži nebo se synem něco opravovat. On v podstatě žádný sport, kde nepotřebujete ruce, není. A ohledně pojistky... Nic takového nemám, tak mě třeba nějaká pojišťovna osloví, když se o tom teď bavíme.

Mnohokrát jste se nechal slyšet, že je třeba podporovat talentované děti ze znevýhodněných rodin. Máte v tomhle směru nějaké plány?

Napřlňuje mě pomáhat a vyhledávat talenty. Mám pocit, že ohledně zkušeností mám co předat. Chci inspirovat děti, aby viděly, že stojí za to se o něco pokusit, snažit se. Já také hledal hnací motor v lidech, které mi život poslal do cesty. V budoucnu bych tedy nějakou nadaci nebo akademii rád vymyslel a prosadil, mám to v plánu.

Nedávno jste v Česku nejen koncertoval, ale také jste osobně převzal Stříbrnou medaili předsedy Senátu. Jaký je to pocit?

Úžasný! Ještě jsem plně nevstřebal, co ocenění vlastně znamená nejenom pro mě, ale i pro romskou společnost. Měl jsem pocit, že jsem zatím nic tak světoborného nedokázal, ale pan senátor Vystrčil mi vysvětlil, že se medaile nedávají jen lidem na konci kariéry za jejich celoživotní zásluhy. Mám to prý chápat

tak, že medaile je jakási motivace, podpora i ujištění, že jdu správnou cestou a můžu inspirovat další lidi. A to podle mě smysl má.

Kdysi jste snil, že vyprodáte slavnou Carnegie Hall. Povedlo se. Jaké sny sníte dnes?

Ambicí je spousta, třeba být lepším člověkem, ale také bych rád natočil orchestrální album a dostal za něj Grammy. Není malých snů.